

6. Dani strukovnih nastavnika,
12. do 14. travnja 2022., Šibenik

Ornela Malogorski, prof.
izvrsna savjetnica

Agencija za
strukovno obrazovanje
i obrazovanje odraslih

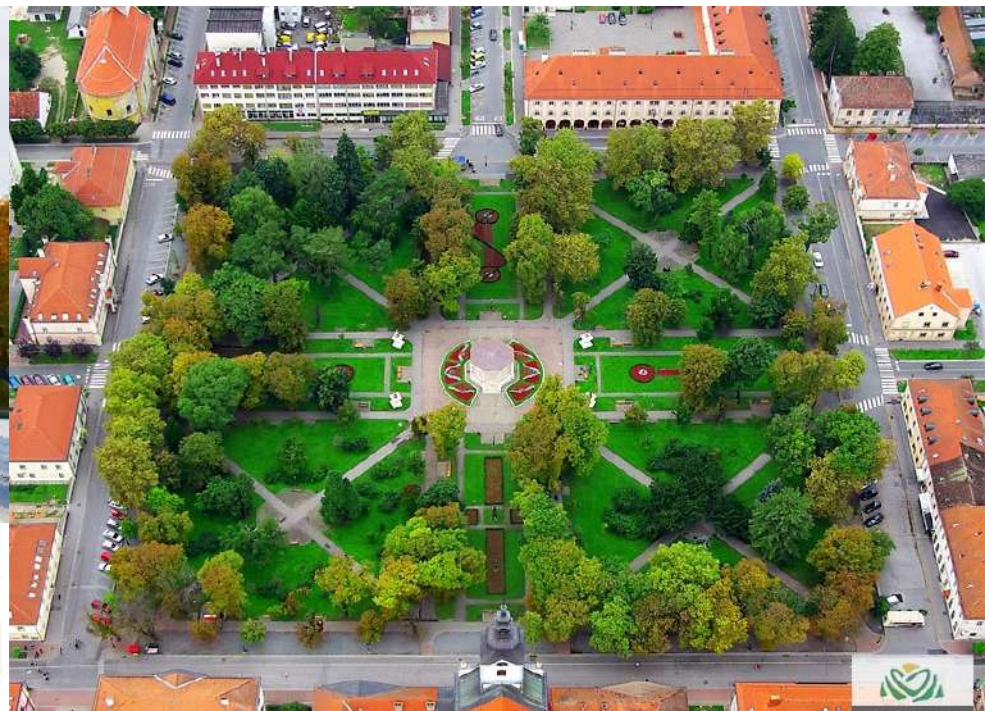

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

1756.

37 000

Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar

<http://www.trgovackaskola-bjelovar.hr/>

Sadržaj

- Motivacija
- Motivi i potrebe
- Vrste motivacije
- Teorije motivacije
- Motivacija i škola

Znate li tko je Mich Kemeter?

- Mich Kemeter obilazi svijet u potrazi za zastrašujućim mjestima na kojima može hodati po užetu.
- nacionalni park Yosemite u Kaliforniji
 - Kemeter je prehodao udaljenost od 25 metara nad ponorom od 900 metara samo na užetu debelom tek dva i pol centimetra.

Što ljude pokreće na neko ponašanje?

Zašto radimo to što radimo?

Zašto ste danas ovdje?
Jeste li motivirani danas biti ovdje?

MOTIVATION

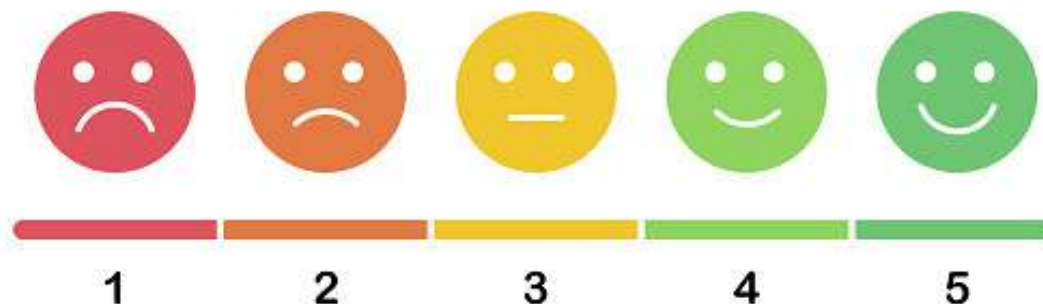

Loading...

<https://bit.ly/3r51JY7>

Jeste li motivirani raditi svoj posao?

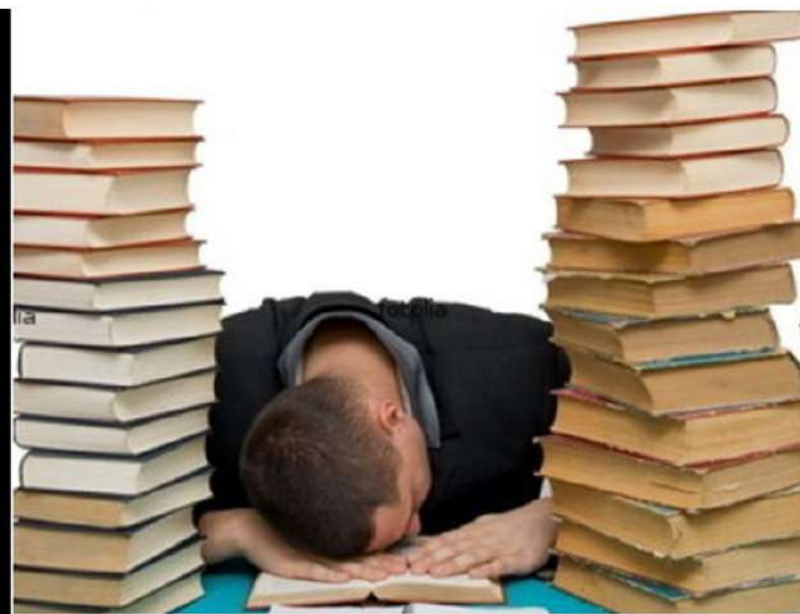
Što vas motivira?
Što vas demotivira?

Jesu li vaši učenici motivirani?

Što motivira, a što demotivira vaše učenike?

Spavat ćeš kad umreš.

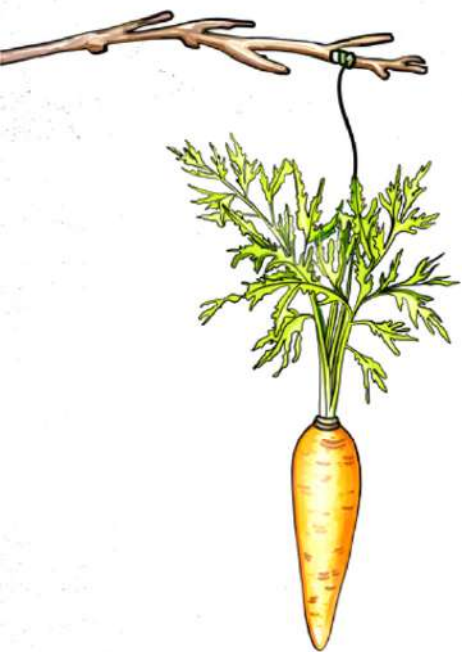
Sada si student. Imaš ti i pametnija posla.

Motivirano ponašanje?

- Kod motiviranih osoba vidljivi su znakovi koji ukazuju da je osoba usmjerena prema nekom cilju.

Pitanje motivacije – najsloženije pitanje

Objasniti nečije ponašanje znači moći predvidjeti kako će se ljudi ponašati u određenim situacijama.

Ako znamo što ljude potiče na kupnju proizvoda znamo i kako će se ponašati u trgovini pa prema tome možemo i osmisliti što ćemo prodavati ili napraviti promidžbu...

Motivacija

Je li motivacija želja?

Osjećaj?

Način razmišljanja?

Nastojanje?

Potreba ili skup potreba?

Proces ili niz procesa?

Što je motivacija?

- lat. movere – kretati se
- Sve ono što nas pokreće prema nekom cilju.
- Sve ono što uvjetuje neko usmjereno djelovanje.
- Psihički proces zadovoljavanja potreba.

Potreba i motiv

-
- Potreba dovodi do motiva koji je pokretač akcije
 - Kada zadovoljimo potrebu uspostavljamo homeostazu (stanje biološke ravnoteže u organizmu)
 - Ponekad imamo potrebu, ali motiv neće pokrenuti ponašanje da je zadovoljimo (npr. spava nam se, ali je serija previše zanimljiva da bismo prestali gledati)

Potrebe i motivi

- **Potreba** – stanje lišenosti (nečega nema, nedostaje nam)

- Nismo jeli 24 sata - potreba za hranom
- Nismo dugo vidjeli prijatelje

- **Motiv** – usmjerava ponašanje prema cilju, održava ga i određuje njegov intenzitet i trajanje

- Napravimo sendvič i pojedemo ga
- Dogovorimo susret i nađemo se
- *(ako smo na dijeti imamo potrebu za hranom, ali nećemo napraviti sendvič i pojesti ga)*

Motiv je uvijek pokretač ponašanja prema nekom cilju

Susjeda se danas tako jako derala na svoga sina da očisti sobu da sam i ja svoju sobu očistila!

- Naše ponašanje motiviraju i određeni poticaji – podražaji iz okoline koji nas privlače ili odbijaju (ovise o našem iskustvu, kulturi, okruženju)

Motiv

- unutrašnji ljudski faktor koji pokreće, usmjerava, održava i obustavlja ljudsku aktivnost.

Četiri ključna elementa motiva:

- Šta je čovjeka pokrenulo na aktivnost?
- Šta je tu aktivnost usmjerilo?
- Šta tu aktivnost održava?
- Šta tu aktivnost obustavlja?

Vrste motiva

Biološki (primarni)

Od vitalne važnosti

Urođeni, socijaliziraju se

Univerzalni

U osnovi su tjelesni procesi

Psihosocijalni (sekundarni)

Nisu od vitalne važnosti

Naučeni su

Individualno različiti

U osnovi su im psihološki procesi

Biološki motivi

- Potreba za materijama (hrana, voda, kisik)
- Potreba za snom i odmorom
- Potreba za izbacivanjem štetnih tvari iz organizma
- Potreba za očuvanjem fizičkog integriteta organizma
- Seksualne potrebe

Psihosocijalni motivi

(ljubav, sigurnost, sloboda, afirmacija, bavljenje nekim hobijima)

- najčešće istraživani:

1. Motiv za postignućem – spremnost za ulaganje napora da bi se postigao uspjeh
2. Motiv za druženjem – želja za uspostavljanjem prijateljskih veza
3. Motiv za prisnošću - želja za bliskošću s manjim brojem ljudi

O čemu ovisi intenzitet motivacije?

Snaga motivacije (veličina potrebe)

- Što je veći motiv, cilj će nam biti važniji
- Veća glad - veća potreba, veća motivacija za zadovoljenje

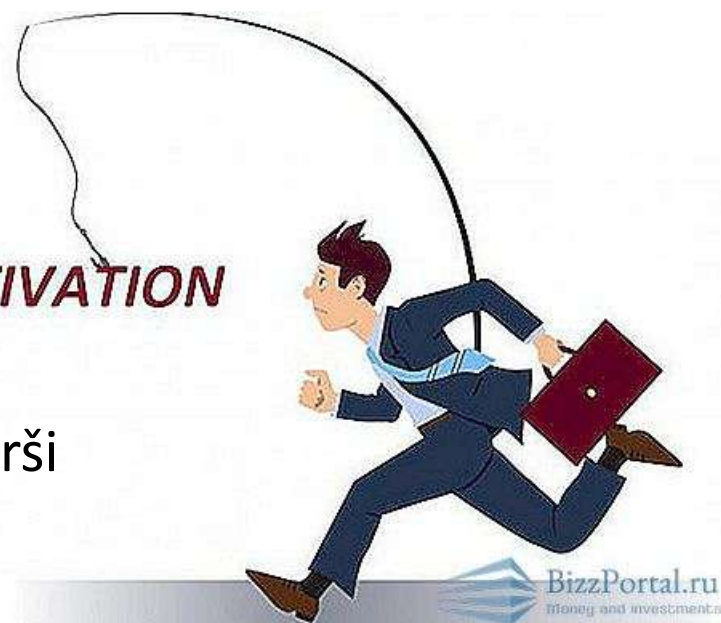
Atraktivnost cilja

Blizina cilja

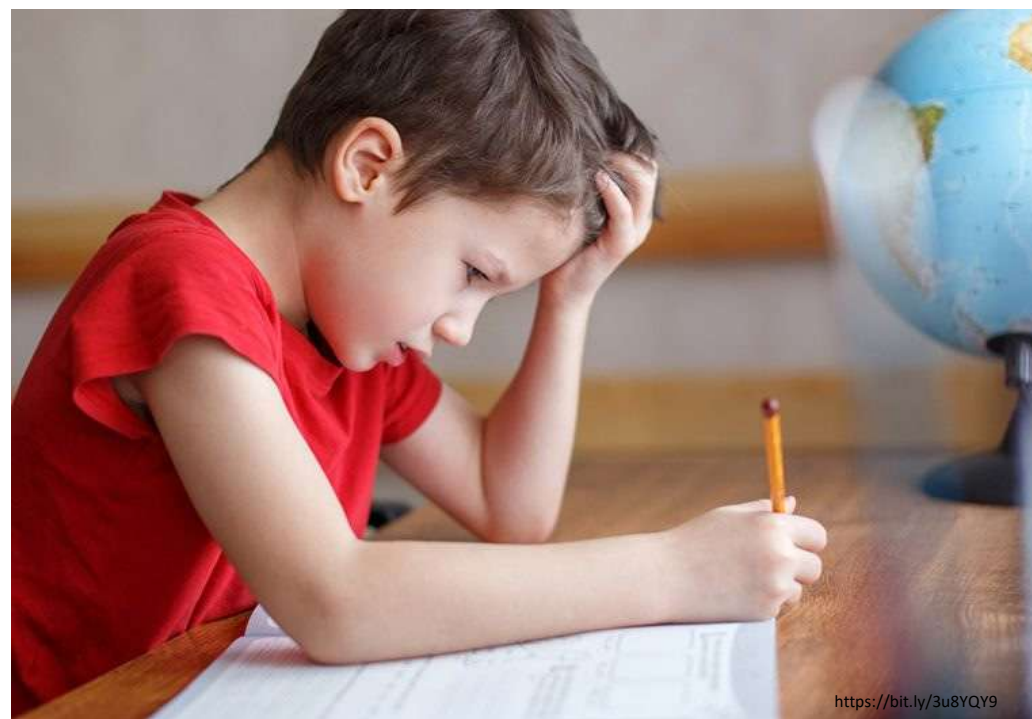
Što smo bliže nekom cilju to je veća motivacija.

Što smo bliži kraju putovanja jedva čekamo da završi

MOTIVATION

Što potiče osobe na fotografiji na aktivnost?

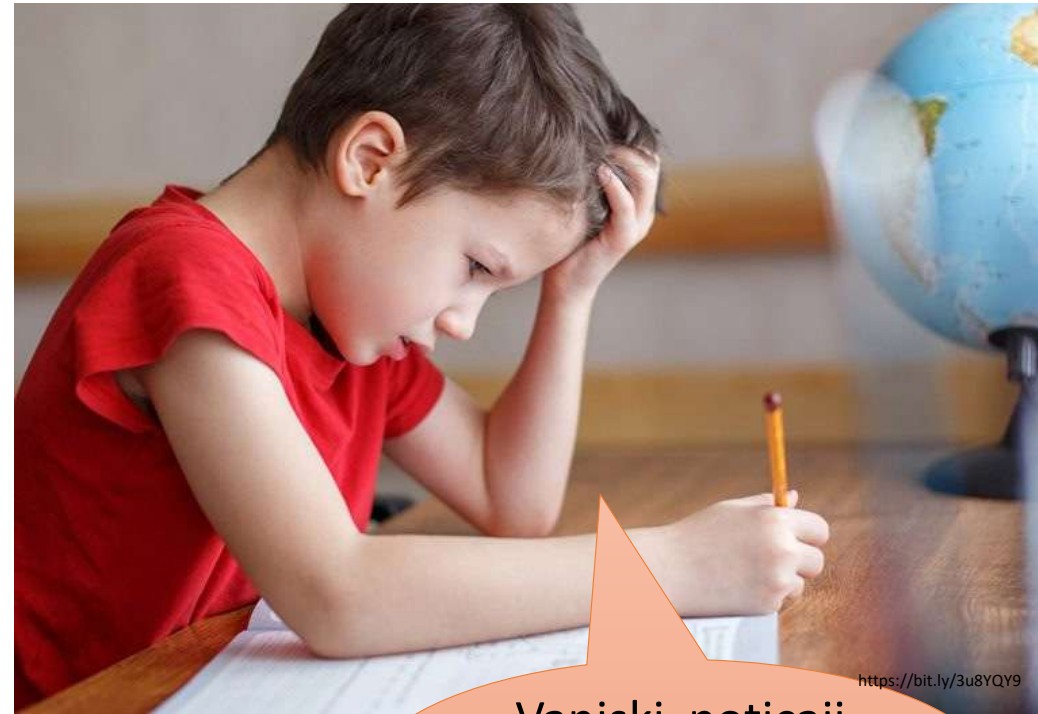

Različiti smo!

Motivacija s obzirom na vrstu poticaja ili podražaja

Unutarnji poticaji
(intrinzična
motivacija)

Vanjski poticaji
(ekstrinzična
motivacija)

<https://bit.ly/3u8YQY9>

Unutarnja ili intrinzična motivacija

- Učenik pokazuje upornost u učenju
- Smislenije i kreativnije učenje
- Pozitivne emocije prema školi
- Dublje razumijevanje naučenog
- Bolje zadržavanje naučenog
- Postiže bolje rezultate

Učenik je gladan znanja i uči zato što ga to ispunjava i raduje

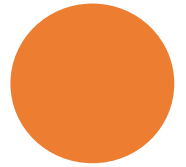
Vanjska ili ekstrinzična motivacija

- Usmjerena na izvršavanje zadanih obaveza
- Snažan utjecaj vanjskih povratnih informacija (ocjene, pritisak)
- Površan pristup učenju
- Uče da bi zadovoljili druge
- Strah od neuspjeha
- Usvojena znanja su kruta

Učenik uči jer ga netko ili nešto prisiljava da uči

Na motivaciju utječemo na razne načine:

- kroz kvalitetu nastave,
- ocjenjivanjem i stalnim poticanjem na rad,
- motivirajućim i stvaralačkim ozračjem u razredu i školi.

Teorije motivacije

- TEORIJE POTREBA – usmjerene na više različitih motiva i potreba
 - Teorije uvjetovanja (Pavlov, Skinner, 1890.)
 - Teorije nagona (Woodworth, 1918.)
 - Teorije socijalnih potreba (Murray, 1938.)
 - Maslowljeva teorija hijerarhije potreba (Maslow, 1970.)
- KOGNITIVNE TEORIJE
 - Teorije kognitivne usklađenosti
 - Teorije očekivanja
 - Atribucijska teorija
 - Teorija socijalne kognicije

Maslowljeva piramida motiva

- Poznavanje motivacijskih procesa nužno je za razumijevanje ličnosti i ponašanja

Povezanost motivacije i pristupa poučavanju

- Zahtjevnost poučavanja ne proizlazi iz strukture poučavanih s obzirom na njihovu dob ili stupanj obrazovanja (mladi, stariji, obrazovaniji, neobrazovani) nego, prije svega iz njihovih MOTIVA, odnosno smisla koji oni vide u tome što rade

Pozitivni vanjski poticaji – nagrade i pohvale

- Utjecaj na motivaciju nije pravocrtan niti jednostavan.
- Nagrade mogu djelovati pozitivno na povećanje učinka
- Nagrade mogu djelovati negativno na smanjenje unutarnje motivacije, a s tim i učinka

Negativni vanjski poticaji - kazne i prijetnje

- Sprječavaju aktivnost ili je mijenjaju – da bi se izbjegla kazna
- Neugoda doživljena uz kaznu može se vezati uz osobu koja ju je izrekla više nego li uz sam čin
- Negativni poticaji → negativni osjećaji
- Povreda osjećaja osobne vrijednosti → prkos
- Uzeti u obzir individualnu osjetljivost

Pozitivna stav, pohvala i nagrada dugoročno daju puno bolje rezultate nego kazne.

Teorija izbora nas uči da ono što mi radimo nije uvjetovano ponašanjem drugih ljudi.

Bez obzira kako se ponašali učenici, nastavnici, mogu odabrati da se ponašaju kao suradnici. Takvom odlukom mijenjamo sustav odnosa, a dobar, suradnički odnos je osnova je uspješnog poučavanja.

Zahtjevnost poučavanja određena je motivima učenika, a uspješnost kvalitetom odnosa koji učitelj s njima uspostavlja.

4 razloga učeničke nemotiviranosti

Jedan je jedini razlog učeničke nezainteresiranosti, neučenja, a često i nediscipline na satu:

UČENIK NIJE MOTIVIRAN.

1. NEMA CILJA

- Zašto da to učim?
- Što će mi to u životu?

Samopouzdanje
Pomoć i podrška

2. SUMNJA U SEBE

To je preteško za mene.

Previše je gradiva, nikada to neću uspjeti naučiti.

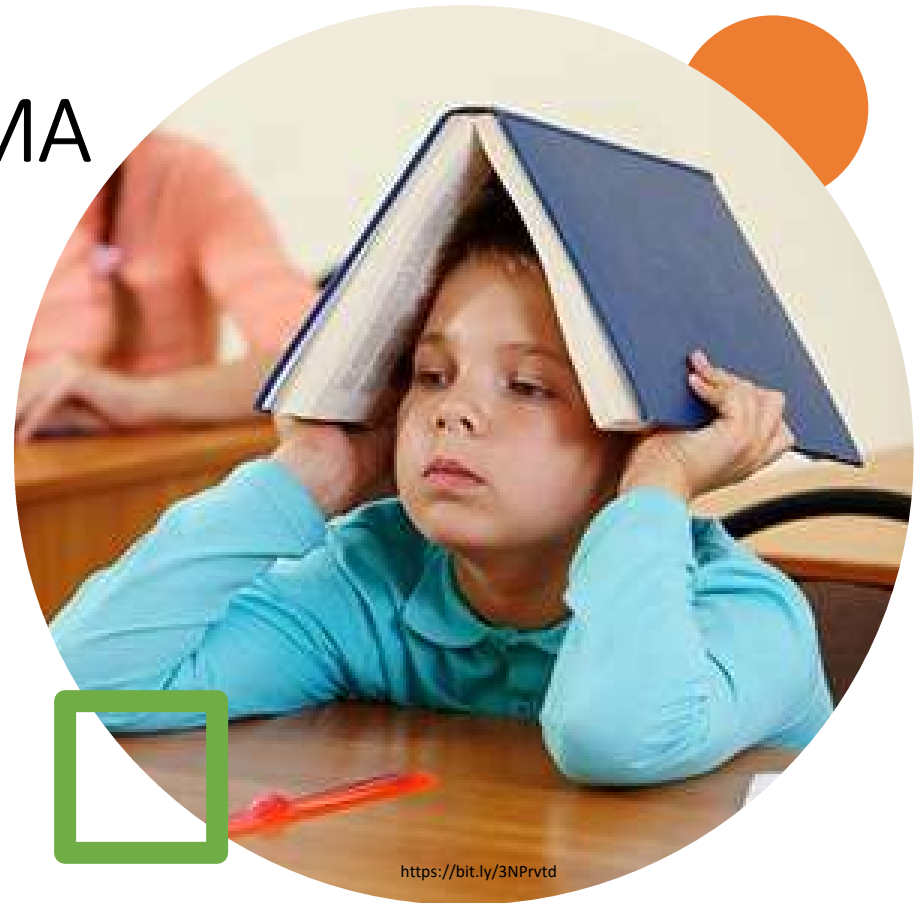
- ohrabrit ćemo ga,
- pomoći mu napraviti plan malih ostvarivih ciljeva, da ih ostvaruje jedan po jedan i da prihvaća pomoć.
- mora osjetiti da nije sam

3. NE VJERUJE METODAMA

Gradivo je teško.

Udžbenik je kompliciran.

<https://bit.ly/3NPrvtd>

4. NE VJERUJE NASTAVNIKU

Nastavnik me ne voli.

Daje mi manje ocjene nego što zaslužujem.

Ne zanima ga što znam, traži što ne znam.

Postavlja mi teška pitanja.

1. Očekuje da bude objektivan!

Ocjena ne smije biti kazna niti odraz (ne)raspoloženja ili ne(simpatije)...

2. Očekuje da se i nastavnik drži pravila koja je postavio!

(zadaca koju ne pregledamo – bolje da je nije dao, donijeti ispravak testa ako je to najavio)

3. Očekuje da ga se uvažava!

Kako povećati motivaciju?

Osigurati odgovarajuće fiziološke i psihološke uvjete rada

Izabrati sadržaj koji je učenicima zanimljiv, a ujedno povezan s onim što ih trebamo poučiti

Davati zadatke primjerene težine i povezati ulaganje napora s uspjehom

Sadržaj povezati s osobnim životom učenika, primjerima iz okoline. Razumiju li učenici osobnu prednost koju će steći učenjem onoga što podučavate?

Iskoristiti uvodni dio svakog nastavnog sata - usredotočen na motivaciju za učenje i rad za vrijeme nastavnog sata

Kako povećati motivaciju?

Pomagati učenicima da sami postavljaju svoje ciljeve, pobudite znatiželju

Postavljati mini ciljeve koji su lako ostvarivi i provjeravati realiziranost

Naučiti učenike da uspoređuju sebe sa samim sobom, a ne s drugima; da uspoređuju rezultat, a ne učenike

Naglašavati pozitivne strane učenika, poticati razvoj samosvijesti, pozitivna očekivanja

Sklapati tzv. ugovore s učenicima

Kako povećati motivaciju?

Koristiti aktivne načine rada: projekte, problemske zadatke, eksperimentiranje, igranje uloga, simulacije, radioničke oblike rada...

Uvoditi raznolikost u nastavu: film, debata, gosti, slike, demonstracije...

Koristiti socijalnu motivaciju: suradničko učenje

Predočiti „nagrade” – korist od učenja

Pitamo se!

uspjeh, namjena, radost, poticanje i cilj

Uspjeh

Je li predviđeni rad na odgovarajućoj razini za učenike?

Odvija li se odgovarajućim tempom?

Radi li svaki učenik ono što odgovara njegovim sposobnostima, prethodnom znanju i iskustvu?

Ako učenikov rad nije na traženoj razini, zahtijeva li se da radi dalje dok ne uspije?

Namjena:

Razumiju li učenici osobnu prednost koju će steći učenjem onoga što podučavamo?

Cijene li učenici važnost onoga što uče za posao u životu?

„Prodajem” li aktivno svoj predmet i teme?

Pitamo se!

uspjeh, namjena, radost, poticanje i cilj

Radost

Jesu li moji nastavni sati različiti?

Uključuju li moji nastavni sati znatnu aktivnost učenika?

Jesu li aktivnosti koje koristim učenicima zabavne, npr. diskusije, rad u skupinama, igre, natjecanja itd.?

Uvažavam li učenikovu važnost i zanimanje?

Imaju li učenici mogućnost pokazati kreativnost ili izražavanje, npr. u problemskom učenju ili planskim aktivnostima?

Poučavam li s oduševljenjem (strašću)?

Imam li dobar odnos s učenicima?

Pitamo se!

uspjeh, namjena, radost, poticanje i cilj

Poticaji:

Potičem li često svoje učenike, npr. ocjenama, komentarima, pohvalama itd.?

Dajem li poticaj i priznanje za uspjeh pravovremeno, nakon što učenik završi sa svojim radom?

Cilj:

Jesu li postavljeni ciljevi vrijedni toga da ih moji učenici dostižu?

Provjeravam li često i planiram li krajnje rokove za predavanje učeničkih radova?

Postavljam li osobne ciljeve za učenike?

Hvalim li učenike kao što je primjereno?

Potičem li učenike da preuzmu odgovornost za svoje učenje?

Potičem li nadarenije učenike da određuju svoje nastavne potrebe i postavljaju svoje nastavne ciljeve te ocjenjuju svoje učenje i mijenjaju ga u skladu s rezultatima?

Optimistične poruke

Optimistične poruke
morale bi biti
sastavni dio
nastavnog sata

“Znam da današnji rad
predstavlja težak izazov,
no znam da ga svi
možemo savladati.
Potrudimo se! Pripremio
sam neke vježbe koje će
vam možda biti
zamorne, iako ćete na
kraju biti oduševljeni
onime što ste postigli.”

Motivacijske
strategije za
neprimjereno
ponašanje

različiti dogovori, pravila rada,
prava i obaveze te posljedice
(uključiti učenike u osmišljavanje),

dosljednost,
odnos poštovanja i uvažavanja

suradnički odnosi
pravovremenost

Za motivaciju učenika važna je ustrajnost, odnosno trajanje.

Što dulje traje, veća je mogućnost uspjeha i završavanja postavljenih zadataka.

“Nemaš motivaciju? Ok, daću ti je. Neka ti motivacija bude izlazak i provod s prijateljima. Dokle god ispunjavaš svoje obaveze i imaš dobre ocjene u školi, izlazi koliko te volja... onog trena kad popustiš, to mi je dokaz da nisi zreo i odgovoran za svoje godine i znak da se trebam umješati i to ti zabraniti.”

Kontekst vremena u kojemu živimo

- Generacija Z (Zoomersi, 1995. – 2011.) - sudjeluje u stvaranju internetskog sadržaja, odrasta u doba tehničkoga i medijskoga razvoja, „mobitel u ruci”.
- Koliko se zaista moramo prilagoditi, mijenjati ili napuštati klasične načine nastave?
- Kako uopće motivirati novu generaciju i osposobiti je i pripremiti za tržište rada i život?

Kontekst vremena!

**Uvijek je
lakše**

**kad imate
nekoga**

tko vas motivira

<https://bit.ly/3DPBla4>

tko vas motivira

Kradljivci snova

- Nepredviđene obaveze
- Okolina nije uvijek podržavajuća
(„Daaaa, ali ako to napraviš ...
slijedi priča o katastrofi...”
„To smo već prije probali...”
Do sada smo dobro radili...)
- Birokracija
- Strah od rizika
- Ograničeni resursi

- interes da se sačuva staro stanje
- sumnjičavost i otpor prema novinama
- želja za prvenstvom - tuđe ideje kao prijetnja vlastitom ugledu

Kada vam ljudi kažu
da je nešto nemoguće,
zapamtite da su to
njihova ograničenja,
A NE VAŠA.

OD PONEĐJELJKA ĆU

<https://bit.ly/3uYggWK>

Priča za razmišljanje

- „Gusjenica je zaspala i razmišljala kako će njezina sudbina biti nešto više od jednostavne gusjenice. **Spavala je i spavala dok je oko nje rasla kukuljica.** Kad se probudila, osjećala se zarobljenom u teškom oklopu koji joj nije dopuštao da se pomakne. **Osjećala je da joj na leđima raste nešto čudno. Odjednom, pomaknula je ono što je izgledalo poput golemih plavih krila i razbilo oklop.** Gusjenica više nije bila gusjenica, već plavi leptir.“

- *Isto kao i ova gusjenica, djeca razmišljaju o svojoj budućnosti.*
- *Taj put odrastanja nije lak, osobito kroz školovanje koje nosi puno izazova koja djeca nose na svojim leđima. Ali ako im omogućimo da postanu samostalni i odgovorni, lakše će poletjeti i krenuti u svijet odraslih!*

<https://bit.ly/35HQzBb>

Preporučena literatura:

- Beck, R. C.: Motivacija: teorija i načela, Jastrebarsko, Naklada Slap, 2003.
- Bratanić, M., Maršić, T.: Povezanost motivacije učenika s gledištima o nastavniku. Napredak, 146 (3), 300-313., 2005.
- Delor, J.: Učenje blago u nama, Zagreb, Educa, 1998.
- Domović, V.: Školsko ozračje i učinkovitost škole, Jastrebarsko, Naklada Slap, 2004.
- Dryden, G. i Vos, J.: Revolucija u učenju, Zagreb, Educa, 2001.
- Furlan, I.: Psihologija poučavanja, Zagreb, Školska knjiga, 1990.
- Glasser, W.: Teorija izbora, Zagreb, HURT, 2000.
- Goleman, D.: Emocionalna inteligencija, Zagreb, Mozaik knjiga, 1997.
- Grgin, T.: Školsko ocjenjivanje znanja, Jastrebarsko, Naklada Slap, 2001.
- Jensen, E.: Super nastava, Nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje, Zagreb, Educa, 2001.
- Klippert, H.: Kako uspješno učiti u timu, Zagreb, Educa, 2001.
- Kyriacou, C.: Temeljna nastavna umijeća, Zagreb, Educa, 1997.
- Marsh, C. J.: Kurikulum, Zagreb, Educa, 1994.
- Meyer, H.: Didaktika razredne kvake, Zagreb, Educa, 2002.
- Reeve, J.: Razumijevanje motivacije i emocija, Zagreb, Naklada Slap, 2010.
- Rheinberg, F.: Motivacija, Jastrebarsko, Naklada Slap, 2004.
- Srića, V.: Život kao igra, Zagreb, Algoritam, 2009.
- Terhart, E.: Metode poučavanja i učenja, Zagreb, Educa, 2001.

Agencija za
strukovno obrazovanje
i obrazovanje odraslih

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

ornela.malogorski@skole.hr

